

Saltning og forberedelse til garvning af lam- og fåreskind

Her er en beskrivelse af, hvordan vi salter vores skind og gør dem klar til at sende til garveriet. Vi bruger Tranås Skinnberedning i Sverige. Garveriet har en fin hjemmeside, hvor man kan læse om deres priser, garvemetoder, farvning m.m. Gedeskind modtager vi også.

Når man vælger at få garvet sine skind, kan der en gang imellem ske skader på et eller flere skind.

Som afslutning på denne beskrivelse har garveriet uddybet et par af de skader, som måske kan være opstået undervejs.

Forberedelse

Når dyrene skal slagtes, gør vi slagteren opmærksom på, at skindene skal garves. Dette for at sikre, at skindet tages pænt af og slagteren lader et øre med øremærket sidde på skindet. CHR-nummer og dyrets nummer vil følge skindet til garveriet, hvor hvert skind ID mærkes i skindkanten.

Når dyret er slagtet, er det vigtigt at salte samme dag. Nogle slagtere drysser lidt salt på skindene og vi henter dem samme dag.

Hvis skindene har ligget i regnvejrr eller i en stak hos slagteren, folder vi dem ud og hænger dem til afdrypning. Er de stadig lidt varme hænger vi dem også op til afkøling, inden de saltes samme dag.

Inden saltning tjekker vi skindene for større fedt- og kødklumper, haleben og evt. benstumper, som fjernes. Det skal gøres forsigtigt, ridser man lidt for dybt, kan der komme huller i skindet under garvningen.

Hvis der er tykke fedtklumper på skindet, kan saltet ikke trænge helt ned og konservere skindet godt nok.

Valg af garvetype

Inden skindene saltes, tjekker vi også uldsiden i forhold til, hvordan skindene skal garves. Skal de klippes ned eller kan de "bære" at beholde fuld længde til måtteskind?

Vi har gotlændere og det er heller ikke alle vores, der egner sig til måtteskind. Det handler bl.a. om pelskvaliteten og hvor meget ulden er filtet. Er den ret filtet, kan

der komme flåskader under behandlingen på garveriet. Nogle gange vælger garveriet at klippe ulden ned, hvis skindet ikke dur som måtteskind. Hvis man er usikker på sit valg af garvetype, kan man bede garveriet vælge at gøre det, som giver det bedste resultat.

Saltning

OBS: det er vigtigt ikke at bruge vejsalt. Tidligere tømte vi købmandens hylder for salt, nu bruger vi Stensalt nr. 2., som garverierne anbefaler. Det kan købes på nogle foderstoffer. Selv bestiller vi et ton hjem ad gangen. Flere avlere henter salt hos os. Det anbefales, at man ikke genbruger saltet, da der kan være bakterier i fra tidligere saltning. Hos os får hvert skind ca. 5 - 6 kg. salt, rigtig store skind lidt mere. Ved indlevering af skind hos os, skal skindene være saltet i mindst 14 dage. Hvis der er salt i overskud efter saltning, giver vi det til fårene. Det kan de godt lide.

Vi lægger skindene på paller eller en træplade, som hæves i den ene ende, så saften fra skindene kan sive bort. Skindet lægges med hudsiden opad og glattes helt ud. Saltet fordeles og det er vigtigt at komme ud i alle hjørner. Omhyggelig saltning har også stor betydning for det færdige resultat.

Man kan lægge flere skind oven på hinanden og skindene saltes efterhånden, som de lægges på stakken. Vi lægger ca. 5 skind oven på hinanden.

Når skindet har ligget med salt i ca. 2 -3 uger, rystes saltet af og der gensaltes med nyt salt, ca. 2 – 3 kg. pr. skind afhængig af, hvor våde de er. Gensaltningen gør, at man bl.a. kan se, om der ligger væske i små hulninger/ søer på hudsiden af skindene. Hos os ligger skindene under et halvtag, hvor de ikke får regn og sne.

Mange steder læser vi, at skind kan ligge saltet i 6 måneder, andre steder at de kan holde sig i op til et år eller mere. Tranås anbefaler ikke, at man lægger dem i fryser. Hvis man er usikker på, om skindene er saltet ok, er begyndt at rådne evt. med rødlig farve på hudsiden, da er det en god idé at tjekke skindene ved at rive lidt i ulden. Hvis ulden let kan rives af/ løsner sig, kan det ikke betale sig, at sende dem afsted. Det vil sandsynligvis give et dårligt resultat og måske kasserer garveriet dem.

Garvning af skind

På garveriets hjemmeside kan man læse om de forskellige muligheder. Man kan vælge mellem udlængder og mod ekstra betaling få økogarvning, farvning, voksbehandling m.m.

Forklaring fra garveriet

Sura: saltning/ konservering har ikke været god nok. Måske har man ikke lagt salt nok på skindene eller der er måske steder på skindet, som ikke har fået salt. Måske kunne al eller det meste af væsken ikke løbe fra skindet og derfor giver det sure skind/ sure partier på skindet.

Man må **ikke** bruge **vejsalt**, det ødelægger skindet. Ulden kan løsne sig.

Filtat fällull: dyr som slagtes sent (december, januar, februar) har oftest vinteruld i

bunden. Når de bliver garvet løsner overulden sig og tilbage bliver vinterulden, som ofte filter, når skindene lægges i bad og vaskes på garveriet. Det kan være en god idé at klippe dyrene i august/ september, hvis man slagter sent. Det tager ulden ca. 2 -3 mdr. at vokse ud til 35 mm`s længde. Det bliver bedre vinterskind.

Narvskader:

Til forskel fra eks. geder og køer, har får og lam mere fedt uanset foder. Fedtet ligger delvis mellem hudlagene og det gør, at de forskellige hudlag (over – og underhud) ikke sidder så fast på hinanden på får og lam, som på geder og køer. Man kalder det også for dobbelhudet. Det gør, at rivstyrken på får og lam er betydelig mindre sammenlignet med gede- eller koskind. Dvs. rivstyrken under kartningen kan forårsage narvskader.

Føde, vand klima m.v. spiller også en rolle, men den største faktor er (nok) en genetisk sag.

Valg af garvetype:

Tranås fortæller, at alt for mange skind vælges som måtteskind. Mange er alt for filtret/bunduld osv. En del bliver kasseret, da kvaliteten er for dårlig. Garveriet henstiller til, at man krydser af ved "Garveriet bestemmer" på følgesedlen.

Mærkning af skind:

Nogle avlere har ikke øremærker på skindene og sætter selv et skilt på. Evt. et manilamærke. Der skal stå både CHR nummer og lammets nummer.

Valg af uldlængde på skindene:

Pels 18 mm, vaskbare.

Plaid 35 mm, vaskbare.

Plaid 50 mm, vaskbare.

Måtteskind fuld længde, ikke vaskbare.

Økoplaid 35 mm, ikke vaskbare.

Gedeskind, ikke vaskbare

SKÖTSELRÅD

- Maskintvätt på ullprogram 30° C eller handtvätt.
- Använd mildt schampo med pH 3,5–5,5.
- Torka hängande eller liggande på galler. Sträck lätt.
- Skölj av mindre fläckar för hand.
- Vädra och skaka skinnen.

AB Tranås
Skindberedning
Kanalgatan 4
573 28 TRANÅS
Tel. 0140–100 50

Øko-garvede og måtteskind: kan evt. renses. En tur ud i tungt/ diset vejr eller ud i ren nysne med ulden nedad. Det frisker skind op. Skindene må ikke blive helt våde.

Revideret Juli 2021
Hilsen Leif Steensen og Kirsten Hansen